

УДК: 355.001.45:338.124.4(477)

Невар Ігор,
науковий співробітник Лабораторії проєктів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ДОПОМОГИ НА РЕАБІЛІТАЦІЮ ТА СОЦІАЛЬНУ ІНТЕГРАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

В умовах тривалої війни, що розпочалася в 2014 році, Україна зіткнулася з необхідністю забезпечення реабілітації та соціальної інтеграції значної кількості ветеранів. Істотну роль у цій справі відіграють міжнародні донори, які надають фінансову та технічну підтримку для реалізації відповідних програм.

Значний внесок у реабілітацію ветеранів здійснює й уряд США через Агенцію США з міжнародного розвитку (USAID). Програми, що фінансуються USAID, включають не тільки медичну допомогу, але й освітні курси для ветеранів та членів їхніх сімей, що сприяє їхній соціальній адаптації та економічній незалежності [1].

Одним із яскравих прикладів таких програм є ініціатива з надання грантів для ветеранів та членів їхніх сімей, що фінансується IREX за підтримки Державного Департаменту США. Ця програма спрямована на підтримку економічної діяльності ветеранів через надання грантів на розвиток бізнесу. Гранти можуть бути використані для придбання меблів, обладнання, транспортних засобів, ліцензійного програмного забезпечення, сировини, матеріалів, товарів та послуг, необхідних для реалізації бізнес-плану, а також для створення ферм. Крім того, фінансування може покривати витрати на маркетинг, оренду нежитлових приміщень, обладнання та лізинг. Розміри грантів варіюються в залежності від умов: до 250 тисяч

гривень за умови створення одного робочого місця, до 500 тисяч гривень – за створення двох робочих місць, і до 1 мільйона гривень для ветеранів, зареєстрованих як фізичні особи-підприємці протягом трьох років, з обов'язковим створенням чотирьох робочих місць. Програма передбачає терміни подачі заявок, що тривають до кінця весни 2024 року [2].

Ще однією важливою ініціативою у сфері підтримки ветеранів є проєкт «Шлях стійкості», який реалізується Міжнародною організацією з міграції (МОМ) та фінансується міжнародними донорами. Цей проєкт передбачає надання грантів до 52 500 євро для організацій та установ, які працюють з ветеранами.

Проєкт «Шлях стійкості» спрямований на зміцнення спроможності місцевих організацій, які надають підтримку ветеранам. Фінансування може бути використане для розвитку інфраструктури, надання медичних та психологічних послуг, а також для реалізації програм соціальної інтеграції та економічної адаптації ветеранів [3]. Реалізація проєкту є важливим кроком у покращенні умов для реабілітації ветеранів та забезпечення їхнього успішного повернення до цивільного життя.

Україна активно співпрацює з багатьма міжнародними організаціями для забезпечення комплексної підтримки ветеранів. ООН та її підрозділи, такі як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ), надають підтримку в розвитку медичних послуг та створенні інфраструктури для надання допомоги ветеранам.

Міністерство у справах ветеранів за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні та міжнародних донорів впроваджує програму навчання для тренерів майбутніх помічників ветеранів. Навчання спрямоване на підготовку фахівців, які зможуть надавати комплексну допомогу ветеранам, включаючи психологічну, соціальну та економічну підтримку. Підготовлені тренери будуть здатні надавати кваліфіковану допомогу ветеранам у різних регіонах

країни, що сприятиме їхній успішній реінтеграції в суспільство та покращенню якості їхнього життя [4].

Червоний Хрест, у свою чергу, активно залучений до програм, що забезпечують психосоціальну підтримку та допомогу у відновленні житлових умов для ветеранів і їхніх сімей. Зокрема, Червоний Хрест організовує тренінги для медичного персоналу, що працює з ветеранами, та надає фінансову допомогу для реконструкції житла, пошкодженого внаслідок воєнних дій [5].

Задля підтримки ветеранів налагоджена співпраця з міжнародними неурядовими організаціями, зокрема International Medical Corps та Médecins Sans Frontières (Лікарі без кордонів), надають необхідну медичну допомогу та психосоціальну підтримку у регіонах, де доступ до медичних послуг обмежений.

Попри значну міжнародну підтримку, реабілітація та соціальна інтеграція українських ветеранів стикається з низкою проблем. Обмеженість фінансових ресурсів обмежує можливості впровадження нових програм та розширення існуючих. Відсутність ефективної координації між державними органами, неурядовими організаціями та міжнародними донорами призводить до дублювання зусиль та неефективного використання ресурсів. Високий рівень посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та інших психологічних проблем серед ветеранів потребує спеціалізованої допомоги, але в Україні поки що бракує достатньої кількості кваліфікованих фахівців. Інфраструктурні обмеження реабілітаційних центрів ускладнюють надання якісних послуг ветеранам. Ветерани часто стикаються з упередженнями та дискримінацією в суспільстві, що ускладнює їх соціальну інтеграцію та працевлаштування. Відсутність комплексного законодавства створює правові та адміністративні перешкоди для реалізації ефективних програм. Незважаючи на існуючі програми підтримки, ветерани часто стикаються з труднощами у працевлаштуванні через відсутність відповідних навичок або дискримінацію з боку роботодавців [6-8].

Необхідно залучити додаткові фінансові ресурси для розширення програм реабілітації та соціальної інтеграції ветеранів, а також створити ефективний механізм координації між державними органами, неурядовими організаціями та міжнародними донорами. Потрібно розвивати кваліфікованих фахівців у сфері психологічної допомоги та покращити інфраструктуру реабілітаційних центрів. Важливо змінювати суспільне ставлення до ветеранів, знижувати рівень соціальної стигматизації та забезпечувати їхнє працевлаштування через програми перекваліфікації та професійного навчання. Необхідними для подолання існуючих проблем є розробка та впровадження комплексного законодавства, що регулює питання реабілітації та інтеграції ветеранів.

Варто відзначити, що Україна робить значні кроки у напрямку підтримки своїх ветеранів. Міжнародна допомога є важливою у реалізації програм реабілітації та соціальної інтеграції, але для досягнення повноцінних результатів необхідна і внутрішня системна реформа. Програми підтримки та співпраця з міжнародними партнерами є лише частиною ширшої стратегії, спрямованої на підтримку ветеранів та забезпечення їхнього повного відновлення та інтеграції в суспільство. Саме спільні зусилля держави, громадськості та міжнародних організацій дозволять зробити крок у напрямку створення більш сприятливого та інклюзивного середовища для українських ветеранів.

Список використаних джерел:

1. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с. ISBN 978-966-940-278-3 URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22190>
2. Грант для ветеранів та членів їхніх сімей. 2024. URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-dlya-veteraniv-ta-chleniv-yihnih-simej>

3. До 52 500 євро для організацій та установ, які працюють з ветеранами, в рамках проекту мом «Шлях стійкості». *Chaszmin.com.ua*. 2024. URL: <https://chaszmin.com.ua/do-52-500-yevro-dlya-organizatsij-ta-ustanov-yaki-pratsyuuyut-z-veteranamy-v-ramkah-proyektu-mom-shlyah-stijkosti/>

4. Міністерство у справах ветеранів в Україні. Мінветеранів за підтримки ПРООН в Україні та міжнародних донорів проводить навчання для тренерів майбутніх помічників ветеранів. 2024. URL: <https://mva.gov.ua/presenter/category/86-novini/minveteraniv-za-pidtrimki-proon-v-ukrayini-ta-mizhnarodnih-donoriv-provudit-navchannya-dlya-treneriv-majbutnih-pomichnikiv-veteraniv>

5. Гуманітарне реагування українського червоного хреста. 2024. URL: <https://redcross.org.ua/>

6. Цимбалюк І. Європейські програми реінтеграції ветеранів: досвід та перспективи для України. *EUROPEAN PERSPECTIVE: міждисциплінарний дискурс у контексті сучасних викликів і можливостей*: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 29 лютого 2024 р.). / Заг. ред. та упорядк.: Цимбалюк І. О. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 284 с. С. 162-166.

7. Цимбалюк І. О. Економіка війни та перспективи для України. *Together United: науковці проти війни*: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 131-133.

8. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток в умовах війни та нових економічних викликів. *Together United: науковці проти війни*: збірник тез доповідей I Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 65-71. https://wiki.vnu.edu.ua/images/d/d0/Zbirnyk_tez_3.pdf